

Література:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. №2456-VI (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 15.03.2019).
2. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування станом на 10 лютого 2019 р. URL: https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/378/10.02.2019_ukr.pdf (дата звернення: 20.03.2019).
3. Kvasnytsia O, Rusin V. Research of reserves of strengthening the income base of budgets of united territorial communities in decentralization conditions. *Technology audit and production reserves*. 2019. 1 (No 5(45)). P. 23-28. DOI: <https://doi.org/10.15587/2312-8372.2019.164069/>.

Пташинська Аліна Олександрівна
ст. гр. Ф-41, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н. Хомин І. П.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

Ще декілька років тому, Україна взяла курс на євроінтеграцію, що вимагає істотних змін у сфері економіки, адаптацію чинного законодавства до міжнародних стандартів. У таких умовах особливої актуальності набувають питання щодо підвищення прозорості, підзвітності та ефективності діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання державної і комунальної форми власності та управління і використання ними наявних ресурсів загалом та системи контролю за цим процесом зокрема. Адже ефективна система фінансового контролю за управлінням державними чи місцевими ресурсами є дієвим механізмом для забезпечення фінансової стабільності і безпеки країни, досягнення стратегічних цілей держави. Це безпосередньо стосується сфери фінансового контролю, який вже пройшов певний етап розвитку в нашій країні.

Фінансовий контроль – це контроль законодавчих і виконавчих органів влади всіх рівнів, а також спеціально створених установ за фінансовою діяльністю всіх економічних суб'єктів із застосуванням певних методів і прийомів. Залежно від суб'єктів, що здійснюють фінансовий контроль, розрізняють такі його види: державний фінансовий контроль, відомчий фінансовий контроль, громадський фінансовий контроль, аудит.

На сьогодні система фінансового контролю в Україні не може забезпечити високий рівень фінансово-бюджетної дисципліни в державі в

цілому та на її регіональних рівнях. Це зумовлено існуванням значної кількості проблем, наприклад, соціально-економічної кризи в Україні, яка відбувалася протягом 2014-2016 рр., що гальмує розвиток та здійснення ДФК (державного фінансового контролю). Питання виявлення, усунення недоліків, удосконалення та реформування фінансового контролю є особливо актуальними сьогодні і знайшли відображення у працях І.А. Ангеліна, М.Ф. Базася, А.І. Бондаренко, Ф.Ф. Бутинця, Н.С. Вітвицької, Л.В. Гуцаленко, М.М. Коцупатрого, І.Б. Стефанюка та інших учених.

На думку А.І. Бондаренко, в Україні відсутня єдина концепція здійснення ДФК. Він стверджує, що координація діяльності не може бути здійснена без виокремлення єдиного підходу та мети в контрольних органах.

Серед основних проблем фінансового контролю можна виділити такі: відсутність єдиного погляду щодо трактування сутності ДФК; недостатнє нормативно-правове забезпечення діяльності суб'єктів контролю, що ускладнює їх координацію; недосконалість організаційної структури контролю [1].

Крім того, у нашій державі існує велика кількість дрібних проблем, приміром, відсутність моніторингу у системі державних органів та постійної оцінки якості функціонування системи фінансового контролю, недостатньо швидке реагування правоохоронних органів у випадках фінансових порушень, відсутня належна відповідальність посадових осіб за порушення законів, норм, правил та відповідне відшкодування втрачених ресурсів та інші.

Наявність даних недоліків функціонування системи контролю разом із невизначеністю теоретичних засад та проведення контролю без чіткої координації дій суттєво впливають на ефективність проведення контрольних дій [3].

Основними органами, що здійснюють ДФК в Україні є Державна аудиторська служба України (ДАСУ) та Рахункова палата України (РПУ). У 2017 році ДАСУ було виявлено фінансових порушень, що призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів на суму 2,281 млрд. грн., РПУ – на суму 23 млрд. грн. [4, 5]. Дані показники свідчать про значне неефективне та нецільове використання бюджетних коштів (табл. 1).

Таблиця 1

Обсяги виявлених бюджетних правопорушень

Показники	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Результати контролю Державної аудиторської служби України						
Обсяг виявлених трансакцій з фінансовими порушеннями, млрд. грн.	3,7	3,7	7,6	3,9	2,6	2,28
Результати контролю Державної казначейської служби України						
Кількість наданих попереджень про порушення бюджетного законодавства	9848	13477	11718	11012	12376	13652
Обсяг попереджених порушень бюджетного законодавства, млрд. грн.	2,1	3,3	2,4	3,7	5,1	5,7
Результати контролю Рахункової палати України						
Обсяг виявлених порушень бюджетного законодавства та неефективного використання бюджетних коштів, млрд. грн.	12,9	17,9	22,5	22,7	17	23

**Примітка. Складено за результатами звітів контролюючих органів.*

Здійснена оцінка розвитку ДФК свідчить про те, що з одного боку, за роки незалежності відбулося становлення контрольних інституцій, які надають йому рис системності, з іншого - діяльність цих інституцій не сприяє відчутній ефективності використання бюджетних коштів. А обсяги виявлених порушень бюджетного законодавства свідчать, що більшість з них мають системний характер і повторюються із року в рік.

Для вдосконалення ДФК в Україні потрібно використовувати досвід зарубіжних країн. Це дасть можливість українським фахівцям якнайкраще вдосконалити існуючу систему контролю. Основними пріоритетними напрямками, спрямованими на підвищення ефективності функціонування фінансового контролю, є:

– організація фінансового контролю, побудована з використанням міжнародної практики, але адаптована до України;

– розробка і практична реалізація концепції цілісної системи фінансового контролю, яка базується на єдиних принципах, правилах, методології та інформаційній базі;

– узгодження основних напрямів взаємодії правових актів державного фінансового контролю з актами інших підгалузей (сфер) фінансового права;

– оптимізація функцій та повноважень кожного контрольного органу [4].

Запропоновані напрями вдосконалення сприятимуть створенню єдиної системи державного фінансового контролю в Україні, удосконаленню законодавчих актів, що регламентують організацію контролю, підвищенню якості його організаційного, методологічного та інформаційного забезпечення. Вирішення проблемних питань дозволить сформувати єдину ефективну систему державного фінансового контролю. Головною ціллю є забезпечення функціонування такої системи контролю, яка б ефективно запобігала всім можливим порушенням і зловживанням, а також вказувала на ті недоліки, які існують в об'єктах контролю та можливості їх усунення в майбутньому.

Література:

1. Бондаренко А. І. Напрями вдосконалення координації діяльності органів державного фінансового контролю. URL: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>.
2. Гупаловська М. Б. Державний фінансовий аудит: проблеми і перспективи. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/12626/1/Збірник%20викладацької%20конференції%20ТНЕУ%20-%202013-023-026.pdf>.
3. Чупіс А. В. Пріоритетні напрями удосконалення системи державного фінансового контролю. Вісник Сумського національного аграрного університету. 2016. №2. С. 65-68.
4. Державна аудиторська служба України. URL: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>.
5. Звіт Рахункової палати за 2017 рік URL: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16755497/Zvit_RP_2017.pdf?subportal=main.